OGÓLNE WARUNKI OBOWIĄZKOWEGO ORAZ DOBROWOLNEGO UBEZPIECZENIA UPRAW ROLNYCH OD ZDARZEŃ LOSOWYCH

w tym realizowane w ramach umowy zawartej z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi
w sprawie dopłat udzielanych na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych
i zwierząt gospodarskich

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

WU-38.14

KARTA INFORMACYJNA *)

DO OGÓLNYCH WARUNKÓW OBOWIĄZKOWEGO ORAZ DOBROWOLNEGO UBEZPIECZENIA UPRAW ROLNYCH OD ZDARZEŃ LOSOWYCH

Lp.	Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
1.	Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	§ 2, § 4, § 7 pkt 20 lit. a, § 30, Klauzula dodatkowej ochrony: § 1, § 2
2.	Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	§ 5, § 6, § 7, § 9, § 10, § 12, § 23, § 24, § 26, § 27, § 28, § 29, Klauzula dodatkowej ochrony: § 1, § 2

**) Informacje, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.*

SPIS TREŚCI

§ 1 Postanowienia ogólne ... 3
§ 2 Definicje ... 3
§ 4-5 Przedmiot i zakres ubezpieczenia ... 4
§ 6 Ograniczenia odpowiedzialności Towarzystwa ... 5
§ 7 Wyłączenia odpowiedzialności ... 5
§ 8-9 Zawarcie umowy ubezpieczenia ... 6
§ 10-12 Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa ... 6
§ 13 Suma ubezpieczenia ... 7
§ 14-17 Składka ubezpieczeniowa ... 7
§ 18 Dopłata do składki ubezpieczeniowej ... 8
§ 19-20 Obowiązki Towarzystwa ... 8
§ 21-24 Obowiązki Ubezpieczonego ... 8
§ 25-28 Określenie rozmiaru i wartości szkody oraz wysokości odszkodowania ... 9
§ 29-30 Wypłata odszkodowania ... 11
§ 31-33 Rozpatrywanie reklamacji ... 11
§ 34 Rozwiązywanie sporów ... 12
§ 35-36 Postanowienia końcowe ... 12
Klauzula dodatkowej ochrony ... 12

Postanowienia ogólne

§ 1

1. Na podstawie niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia, zwanych dalej „OWU", Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW", zwane dalej „Towarzystwem", zawiera umowy obowiązkowego oraz umowy dobrowolnego ubezpieczenia upraw rolnych – objęte, a także nieobjęte dopłatami do składek za ubezpieczenie, wypłacanymi przez ministra właściwego do spraw rolnictwa w ramach umowy w sprawie dopłat zawartej z Towarzystwem.
2. Obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia upraw rolnych obejmuje rolnika, który uzyskał płatności bezpośrednie, o których mowa w przepisach wskazanych w ustawie.
3. Obowiązek ubezpieczenia uważany jest za spełniony, jeżeli od dnia 1 lipca roku następującego po roku, za który rolnik uzyskał płatności bezpośrednie, w okresie 12 miesięcy, ochroną ubezpieczeniową objęte jest co najmniej 50% powierzchni upraw rolnych określonych w ustawie – wymienionych w § 4 ust. 1 pkt 1, od co najmniej jednego z ryzyk wymienionych w § 2 ust. 2 pkt 1-5.
4. Umowa ubezpieczenia, z wyjątkiem umowy ubezpieczenia z dopłatą do składki ubezpieczeniowej, o której mowa w § 18, może być zawarta na cudzy rachunek; w takim przypadku postanowienia OWU dotyczące Ubezpieczającego stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego, z wyjątkiem obowiązku zapłaty składki ubezpieczeniowej.
5. W porozumieniu z Ubezpieczającym, do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia odmienne lub dodatkowe, inne niż określone w OWU. Wprowadzenie takich postanowień wymaga formy pisemnej, potwierdzonej czytelnymi podpisami stron umowy lub osób należycie je reprezentujących, pod rygorem nieważności.
6. Towarzystwo posiada status dużego przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

Definicje

§ 2

1. Określenia użyte w OWU oznaczają:
   1) **dopłata** – część składki ubezpieczeniowej, realizowana ze środków budżetu państwa;
   2) **gospodarstwo rolne** – obszar gruntów sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza, a także obszar takich gruntów, niezależnie od powierzchni, jeżeli jest prowadzona na nim produkcja rolna stanowiąca dział specjalny produkcji rolnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o podatku dochodowym od osób prawnych;
   3) **Klient** – Ubezpieczający, Ubezpieczony, uprawniony z umowy ubezpieczenia lub poszukujący ochrony ubezpieczeniowej;
   4) **MRiRW** – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
   5) **naturalny opad owoców** – opadanie zawiązków kwiatowych i owocowych oraz owoców na skutek naturalnych procesów fizjologicznych zachodzących w roślinach, niewywołane czynnikami atmosferycznymi;
   6) **plon główny:**
      a) ziarno lub nasiona zbóż, w tym gryki i kukurydzy przeznaczonej na ziarno, rzepaku, rzepiku, roślin bobowatych grubonasiennych (roślin strączkowych), w tym soi, oraz bobowatych drobnonasiennych, słonecznika, facelii, gorczycy, lnu, konopi, traw nasiennych, roślin ozdobnych i buraków pastewnych,
      b) korzenie buraków cukrowych i pastewnych oraz roślin ozdobnych,
      c) bulwy ziemniaków i roślin ozdobnych,
      d) kolby i nadziemne części kukurydzy przeznaczonej na paszę,
      e) części warzyw, przeznaczone do konsumpcji,
      f) owoce lub całe nasadzenia drzew i krzewów owocowych oraz truskawek,
      g) szyszki chmielu,
      h) liście tytoniu,
      i) kwiaty, kłącza i cebule roślin ozdobnych,
      j) części roślin zielarskich, wierzby do wyplatania, lnu i konopi włóknistych, użytkowane gospodarczo,
      k) rośliny traw łąk i pastwisk, wikliny, wierzby energetycznej oraz rozsady;
   7) **pole** – zwarty obszar danej uprawy rolnej, nieprzedzielony żadnymi barierami naturalnymi, na którym jest prowadzona jedna uprawa rolna;
   8) **poletko kontrolne** – obszary uszkodzonej uprawy rolnej pozostawione w środkowej części pola oraz w jego co najmniej czterech brzegowych częściach (wierzchołkowe punkty obrysu uszkodzonego pola), które Ubezpieczony ma obowiązek pozostawić w celu umożliwienia ustalenia przyczyny i rozmiaru szkody; obszary te powinny mieć kształty zbliżone do kwadratów o powierzchni ok. 1.000 m^2 każdy, z tym że na polu o uszkodzonej powierzchni:
      a) mniejszej niż 2 ha – powierzchnia kwadratów może zostać zmniejszona do 500 m^2; dopuszcza się również pozostawienie – zamiast kwadratów – pasa uprawy rolnej, o szerokości co najmniej 4 metrów, przebiegającego w środkowej części pola i przez całą jego długość,
      b) większej niż 50 ha – łączna powierzchnia pozostawionego obszaru uprawy rolnej nie może być mniejsza niż 2 ha;
   9) **producent rolny** – osobę określoną w ustawie wskazanej w pkt 22;
   10) **reklamacja** – wystąpienie skierowane do Towarzystwa przez jego Klienta, w którym Klient zgłasza zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez Towarzystwo, według zasad szczegółowo opisanych w § 31;
   11) **rolnik** – osobę bądź grupę osób określoną w ustawie wskazanej w pkt 22;
   12) **skala BBCH** – klasyfikację służącą do identyfikacji faz rozwojowych roślin uprawnych, wykorzystywaną przez Towarzystwo przy oględzinach upraw, podczas kwalifikowania szkody do wypłaty oraz w trakcie ustalania wysokości szkody;
   13) **składka** – całość lub część składki ubezpieczeniowej, uiszczana przez Ubezpieczającego;
   14) **szklarnie i tunele foliowe** – budowle trwale związane z gruntem, posiadające fundament, wyposażone w stałe urządzenia lub instalacje grzewcze;
   15) **szkoda całkowita** – całkowitą utratę plonu głównego lub zniszczenie roślin w stopniu kwalifikującym uprawę rolną do likwidacji, na skutek zdarzeń wchodzących w zakres ochrony ubezpieczeniowej;
   16) **szkoda wtórna** – kolejną szkodę, która powstała w tej samej uprawie rolnej w czasie jednego sezonu wegetacyjnego i tego samego okresu ubezpieczenia;
   17) **terminarz zbioru** – wykaz planowanych do uzyskania plonów, wraz z przewidywanym terminem ich zbioru, wielkością i ceną jednostkową;
   18) **Ubezpieczający** – osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, która zawarła umowę ubezpieczenia i jest zobowiązana do zapłaty składki;
   19) **Ubezpieczony** – posiadacz upraw rolnych objętych umową ubezpieczenia;
   20) **umowa w sprawie dopłat** – umowę zawartą pomiędzy ministrem właściwym do spraw rolnictwa a Towarzystwem na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich;
   21) **uprawy rolne** – uprawy:
      a) gruntowe zbóż, w tym gryki i kukurydzy, rzepaku, rzepiku, słonecznika, facelii, gorczycy, lnu, konopi włóknistych, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych,

bobowatych grubonasiennych (roślin strączkowych), w tym soi, bobowatych drobnonasiennych, roślin zielarskich, traw, buraków pastewnych, wikliny, wierzby, roślin ozdobnych,
b) warzyw, roślin ozdobnych i zielarskich oraz rozsady, uprawianych w szklarniach i tunelach foliowych;

22) **ustawa** – ustawę z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich;
23) **uzyskany plon** – masę plonu głównego ustaloną bezpośrednio przed zbiorem lub wynikającą z jego przeważenia, dokonanego bezpośrednio po zbiorze.

2. Szkody spowodowane przez:
1) **grad** – oznaczają szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego składającego się z bryłek lodu;
2) **ujemne skutki przezimowania** – oznaczają szkody spowodowane wymarznięciem, wymoknięciem, wyprzeniem, wysmaleniem lub wysadzeniem roślin, w okresie od dnia 1 grudnia do dnia 30 kwietnia, polegające na całkowitym lub częściowym zniszczeniu roślin, lub całkowitej utracie plonu głównego lub jego części, z tym że przez:
a) **wymarznięcie** rozumie się działanie temperatur poniżej 0°C,
b) **wymoknięcie** rozumie się działanie wody ze stopionego śniegu, która nie wsiąka w zamarzniętą glebę, ale zamarza na powierzchni i tworzy skorupę lodową,
c) **wyprzenie** rozumie się ujemne działanie okrywy śnieżnej przy niezamarzniętej glebie, powodujące zamieranie roślin na skutek trwających procesów życiowych przy braku tlenu,
d) **wysmalenie** rozumie się wysuszające działanie wiatrów w okresie bezśnieżnej zimy,
e) **wysadzenie** rozumie się wynoszenie roślin z gleby na skutek zmian objętości gleby przy kolejnym jej zamarzaniu i rozmarzaniu (odwilży);
3) **przymrozki wiosenne** – oznaczają szkody spowodowane przez obniżenie się temperatury poniżej 0°C, w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 30 czerwca, polegające na całkowitym lub częściowym zniszczeniu roślin lub całkowitej utracie plonu głównego lub jego części;
4) **powódź** – oznaczają szkody powstałe wskutek:
a) zalania terenów w następstwie podniesienia się poziomu wód płynących lub stojących,
b) zalania terenów wskutek deszczu nawalnego,
c) spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i podgórskich;
5) **suszę** – oznaczają szkody spowodowane wystąpieniem, w dowolnym sześciodekadowym okresie od dnia 21 marca do dnia 30 września, spadku klimatycznego bilansu wodnego poniżej wartości określonej dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb;
6) **huragan** – oznaczają szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/s, którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu;
7) **deszcz nawalny** – oznaczają szkody powstałe wskutek deszczu o współczynniku wydajności o wartości co najmniej 4; w przypadku braku możliwości ustalenia tego współczynnika bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ich powstania, świadczące wyraźnie o działaniach deszczu nawalnego;
8) **piorun** – oznaczają szkody będące następstwem wyładowania atmosferycznego pozostawiającego bezsporne ślady tego zdarzenia;
9) **obsunięcie się ziemi** – oznaczają szkody spowodowane przez zapadanie się ziemi oraz usuwanie się ziemi, z tym że za szkody spowodowane przez:
a) **zapadanie się ziemi** – uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych wolnych przestrzeni w gruncie,
b) **usuwanie się ziemi** – uważa się szkody powstałe wskutek ruchów ziemi na stokach;
10) **lawinę** – oznaczają szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania ze zboczy górskich lub podgórskich mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota;
11) **ogień** – uważa się szkody powstałe w wyniku działania ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozszerzył się o własnej sile;
12) **eksplozję** – uważa się szkody powstałe w wyniku gwałtownej zmiany stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołane ich właściwością rozprzestrzeniania się w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników; warunkiem uznania szkody za spowodowaną eksplozją jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za spowodowane eksplozją uważa się również szkody powstałe wskutek implozji;
13) **tąpnięcie** – uważa się szkody powstałe wskutek wstrząsów podziemnych, spowodowanych pęknięciem skał, wywołanych naruszeniem równowagi sił w tych skałach;
14) **upadek statku powietrznego** – uważa się szkody powstałe wskutek katastrofy bądź przymusowego lądowania samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także spowodowane upadkiem ich części lub przewożonego ładunku;
15) **opady śniegu** – uważa się szkody powstałe w następstwie opadów śniegu przekraczających 85% wartości charakterystycznej (normowej) obciążenia śniegiem gruntu, właściwej dla strefy, w której znajduje się ubezpieczone mienie, określonej według obowiązującej normy polskiej „obciążenie śniegiem"; warunkiem uznania szkody za spowodowaną opadami śniegu jest, aby przynajmniej jedna stacja meteorologiczna Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, zlokalizowana na terenie tej samej strefy lub strefy o niższej wartości charakterystycznej obciążenia śniegiem w promieniu 100 km od ubezpieczonego mienia, zmierzyła ciężar pokrywy śnieżnej przekraczający 85% wartości charakterystycznej (normowej) właściwej dla miejsca lokalizacji mienia;
16) **wymarznięcie roślin** – uważa się szkody spowodowane obniżeniem się temperatury poniżej 0°C, powodującym całkowite zniszczenie roślin lub całkowitą utratę części lub całego plonu, powstałe w skutek uszkodzenia szklarni lub tunelu foliowego w wyniku zdarzeń losowych, o których mowa w pkt 1, 3, 4 oraz 6-15.

§ 3

Towarzystwo zawiera umowy ubezpieczenia z członkami, a także może zawierać umowy ubezpieczenia z podmiotami niebędącymi członkami Towarzystwa.

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 4

1. Przedmiotem ubezpieczenia na podstawie OWU mogą być znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
1) wskazane w ustawie gruntowe uprawy rolne, które mogą zostać objęte dopłatami, tj. zbóż, w tym gryki i kukurydzy, rzepaku, rzepiku, słonecznika, facelii, gorczycy, lnu, konopi włóknistych, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych, bobowatych grubonasiennych (roślin strączkowych), w tym soi, bobowatych drobnonasiennych, wierzby do wyplatania, traw nasiennych lub roślin zielarskich;
2) gruntowe uprawy rolne traw łąk i pastwisk, buraków pastewnych, wikliny, wierzby energetycznej oraz roślin ozdobnych;
3) uprawy rolne roślin zielarskich i ozdobnych, warzyw oraz rozsady, uprawiane w szklarniach i tunelach foliowych,

z uwzględnieniem ust. 2.

2. Ubezpieczeniem objęty jest plon główny upraw rolnych, z tym że w przypadku upraw rolnych, które dają więcej niż jeden plon w ciągu jednego roku, każdy z plonów wymaga ubezpieczenia i stanowi odrębną sumę ubezpieczenia.
3. Zakres ubezpieczenia, w zależności od wybranego przez Ubezpieczającego Wariantu, obejmuje ryzyko lub ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez:
1) Wariant **G** – grad;
2) Wariant **U** – ujemne skutki przezimowania;
3) Wariant **W** – przymrozki wiosenne;
4) Wariant **P** – powódź;
5) Wariant **S** – suszę;
6) Wariant **PEŁNY** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź oraz suszę;
7) Wariant **GUW P** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne oraz powódź;
8) Wariant **GW** – grad oraz przymrozki wiosenne;
9) Wariant **GUW** – grad, ujemne skutki przezimowania oraz przymrozki wiosenne;
10) Wariant **GU** – grad oraz ujemne skutki przezimowania;
11) Wariant **G PLUS** – grad oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
12) Wariant **GU PLUS** – grad, ujemne skutki przezimowania oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;

13) Wariant **GW PLUS** – grad, przymrozki wiosenne oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi oraz lawinę;
14) Wariant **GUW PLUS** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
15) Wariant **GUW P PLUS** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
16) Wariant **PEŁNY PLUS** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, suszę oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
17) Wariant **GS** – grad i suszę;
18) Wariant **U18%** – ujemne skutki przezimowania;
19) Wariant **GU (U18%)** – grad oraz ujemne skutki przezimowania;
20) Wariant **GUW (U18%)** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne;
21) Wariant **GUW PLUS (U18%)** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
22) Wariant **U15%** – ujemne skutki przezimowania;
23) Wariant **GU (U15%)** – grad oraz ujemne skutki przezimowania;
24) Wariant **GUW (U15%)** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne;
25) Wariant **GP** – grad i powódź;
26) Wariant **Plus** – huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
27) Wariant **GDH** – grad, deszcz nawalny i huragan;
28) Wariant **GWDH** – grad, przymrozki wiosenne, deszcz nawalny i huragan.

4. W przypadku wariantów, o których mowa w ust. 3:
   1) pkt 2, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 15 i 16 – odpowiedzialność za szkody z ujemnych skutków przezimowania wynosi 25% sumy ubezpieczenia;
   2) pkt 18, 19, 20 i 21 – odpowiedzialność za szkody z ujemnych skutków przezimowania wynosi 18% sumy ubezpieczenia;
   3) pkt 22, 23 i 24 – odpowiedzialność za szkody z ujemnych skutków przezimowania wynosi 15% sumy ubezpieczenia;
   4) pkt 9, 10, 17, 19, 20, 23 i 24 – zakres ubezpieczenia może zostać rozszerzony o ryzyko wystąpienia szkód spowodowanych przez deszcz nawalny i/lub huragan;
   5) pkt 8, 9, 10, 11, 17, 19, 20, 23, 24 – zakres ubezpieczenia może zostać rozszerzony o ryzyko wystąpienia szkód spowodowanych przez powódź.
5. Uprawy rolne mogą zostać ubezpieczone także od szkód spowodowanych przez huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę – w dowolnej ich liczbie i układzie.
6. Ubezpieczenie upraw rolnych w jednym z Wariantów ubezpieczenia, wymienionych w ust. 3 pkt 1-25 oraz 27 i 28 spełnia ustawowy obowiązek ubezpieczenia tych upraw, bez względu na wybrany przez Ubezpieczającego Wariant.
7. Umowę ubezpieczenia upraw rolnych, w każdym z Wariantów, wymienionych w ust. 3, może zawrzeć także osoba, która nie ma obowiązku ubezpieczenia upraw rolnych.
8. Zakres ubezpieczenia upraw rolnych prowadzonych w szklarniach i tunelach foliowych obejmuje ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez: grad, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę, ogień, eksplozję, tąpnięcie, upadek statku powietrznego i opady śniegu. Ochrona ubezpieczeniowa od tych zdarzeń losowych obejmuje szkody powstałe wskutek bezpośredniego działania tych zdarzeń lub powstałe na skutek uszkodzenia budynków szklarni lub tuneli foliowych będącego następstwem tych zdarzeń.
9. Ubezpieczenie upraw prowadzonych w szklarniach i tunelach foliowych od ryzyka wymarznięcia roślin możliwe jest pod warunkiem ubezpieczenia tych upraw od zdarzeń losowych, o których mowa w ust. 8.
10. Na podstawie klauzul dodatkowej ochrony, Towarzystwo zawiera dodatkowe umowy ubezpieczenia upraw rolnych, nieobjęte dopłatami, w zakresie określonym w danej klauzuli. Zawarcie dodatkowej umowy ubezpieczenia upraw rolnych możliwe jest pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia tych upraw na podstawie OWU.

§ 5

1. Ochrona ubezpieczeniowa Towarzystwa obejmuje szkody polegające na ubytku plonu głównego (straty ilościowe), zaś w odniesieniu do:
   1) upraw chmielu i tytoniu, a także w owocach drzew i krzewów owocowych, w owocach truskawek oraz w przeznaczonych do spożycia nadziemnych częściach warzyw, także straty jakościowe – w granicach wielkości plonu głównego ustalonej w umowie ubezpieczenia;
   2) upraw zbóż, ubezpieczonych od ryzyka huraganu i/lub deszczu nawalnego, także w zakresie spowodowanym wyleganiem roślin, ale tylko w granicach zmniejszenia wielkości plonu głównego, określonych w § 27 ust. 4.
2. Na wniosek Ubezpieczającego, po opłaceniu dodatkowej składki, Towarzystwo może objąć ochroną ubezpieczeniową w zakresie strat jakościowych także inne uprawy rolne, niewymienione w ust. 1 pkt 1.

Ograniczenia odpowiedzialności Towarzystwa

§ 6

1. Odszkodowanie za szkody pomniejsza się:
   1) w odniesieniu do upraw rolnych, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie;
   2) w odniesieniu do pozostałych upraw rolnych – zgodnie z warunkami umowy ubezpieczenia.
2. Wysokość pomniejszenia, o którym mowa w ust. 1, wskazuje się w umowie ubezpieczenia.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 7

Zakres ubezpieczenia nie obejmuje i Towarzystwo nie odpowiada za szkody:
1) wyrządzone umyślnie;
2) wyrządzone wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczonego, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względom słuszności;
3) wyrządzone umyślnie przez osobę, z którą Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za którą ponosi odpowiedzialność;
4) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi;
5) powstałe wskutek trzęsienia ziemi, działania energii jądrowej, wojny, stanu wyjątkowego, strajku, buntu, rozruchów, rewolucji, manifestacji, blokady dróg, sabotażu, aktów terrorystycznych;
6) spowodowane przez szkodniki lub choroby nawet w przypadku, gdyby zdarzenie losowe wchodzące w zakres ochrony ubezpieczeniowej obniżyło odporność roślin na ich działanie;
7) spowodowane przez jakiekolwiek ryzyko objęte ubezpieczeniem jeżeli działanie szkodników, chorób lub zwierząt było przyczyną obniżenia się odporności roślin na działanie tego ryzyka, co doprowadziło do powstania szkody, która nie powstałaby, gdyby nie takie działanie szkodników, chorób lub zwierząt;
8) spowodowane przez utworzenie się zastoisk wodnych na skutek opadów deszczu lub tajania śniegu na terenach bezodpływowych i niezmeliorowanych;
9) powstałe w wyniku zalania terenu, które nastąpiło wskutek wadliwego działania lub awarii urządzeń odwadniających, sieci wodociągowej, sieci wodnokanalizacyjnej, basenów lub innych urządzeń;
10) spowodowane powodzią, w uprawach znajdujących się między ciekiem lub zbiornikiem wodnym, a wałem ochronnym (przeciwpowodziowym) oraz na terenach zalewowych;
11) powstałe wskutek nieprzestrzegania terminów agrotechnicznych lub spowodowane wadliwie wykonanymi zabiegami agrotechnicznymi;
12) spowodowane samoistnym opadaniem lub osypywaniem plonu – wskutek opóźnienia zbiorów;
13) powstałe wskutek zakłócenia w działaniu środków chemicznych ochrony roślin lub nawozów, nawet jeżeli były one następstwem zdarzeń wchodzących w zakres ochrony ubezpieczeniowej;
14) powstałe w uprawach rolnych, jeżeli plon główny został zebrany bez zgody Towarzystwa przed przybyciem na miejsce szkody jego przedstawiciela i/lub Ubezpieczony nie pozostawił poletka kontrolnego, co uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie przyczyny i rozmiaru szkody;
15) zgłoszone Towarzystwu po zbiorze plonu głównego lub po likwidacji uprawy rolnej;
16) które zostały już naprawione poprzez przyznanie lub wypłatę odszkodowania z innego ubezpieczenia;
17) zgłoszone z ujemnych skutków przezimowania:
    a) w przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia po 1 grudnia,
    b) w uprawach rzepaku i rzepiku ozimego – jeżeli:
       – rośliny nie osiągnęły fazy co najmniej 6 liści,
       – łączna obsada żywych i martwych roślin jest mniejsza niż 20 roślin/m^2,
    c) w uprawach zbóż ozimych – jeżeli:
       – rośliny nie osiągnęły fazy co najmniej 3 liści,
       – łączna obsada żywych i martwych roślin jest mniejsza

niż 200 roślin/m² pszenicy, pszenżyta i owsa, 150 roślin/m² jęczmienia lub 120 roślin/m² żyta,

d) w uprawie cebuli ozimej – jeżeli:
   – rośliny nie osiągnęły fazy 3-5 liści, a szyjka korzeniowa nie osiągnęła średnicy co najmniej 5 mm,
   – łączna obsada żywych i martwych roślin jest mniejsza niż 75 roślin/m²,
e) w uprawie grochu ozimego – jeżeli:
   – rośliny nie osiągnęły wysokości co najmniej 2-4 cm i fazy rozety (co najmniej 3 liści),
   – łączna obsada żywych i martwych roślin jest mniejsza niż 65 roślin/m²,
f) spowodowane działaniem wód innych niż ze stopionego śniegu lub lodu, chyba że uprawa była objęta ochroną od skutków zastoisk wodnych, o których mowa w § 1 ust. 3 Klauzuli dodatkowej ochrony;

18) które są skutkiem szkód z lat ubiegłych;
19) zgłoszone z tytułu ryzyka suszy, gdy:
   a) w systemie monitoringu suszy glebowej prowadzonym przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, dla obszaru na którym położona jest uprawa rolna, we wszystkich okresach raportowania przypadających w okresie ochrony ubezpieczeniowej, nie odnotowano zagrożenia wystąpienia suszy,
   b) uprawa rolna zgłoszona do ubezpieczenia była prowadzona na glebach kategorii, które, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb, nie są wskazane dla danej uprawy rolnej;
20) wynikłe z wylegania roślin:
   a) w uprawach zbóż, chyba że zostały spełnione jednocześnie następujące warunki:
      i. szkoda powstała w fazach rozwojowych 60-85 w skali BBCH,
      ii. w uszkodzonej uprawie stwierdzono co najmniej dwa symptomy z wymienionych w § 26 ust. 5 pkt 6 i 7,
   b) w innych uprawach rolnych, niż określono w lit. a;
21) powstałe wskutek długotrwałych opadów deszczu, chyba że uprawa była objęta ochroną od skutków zastoisk wodnych, o których mowa w § 1 ust. 3 Klauzuli dodatkowej ochrony;
22) spowodowane podsiąkaniem wód pochodzących ze zbiorników wodnych;
23) wynikłe z porastania ziarna i nasion;
24) w owocach drzew i krzewów owocowych spowodowane naturalnym opadem owoców, w wielkości odpowiadającej temu opadowi;
25) w jakości plonu głównego, z wyjątkiem przypadków określonych w § 5 ust. 1 pkt 1;
26) powstałe wskutek szkód górniczych, w rozumieniu przepisów prawa górniczego;
27) powstałe w wyniku przerw lub ograniczeń w dostawach energii do instalacji lub urządzeń grzewczych szklarni lub tuneli foliowych;
28) powstałe na skutek nieodpowiedniego stanu technicznego budynków szklarni lub tuneli foliowych;
29) powstałe w następstwie niezabezpieczenia otworów dachowych i drzwiowych w budynkach szklarni lub tunelach foliowych.

Zawarcie umowy ubezpieczenia

§ 8

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie pisemnego wniosku Ubezpieczającego.
2. Termin składania wniosków o ubezpieczenie upraw rolnych:
   1) warzyw gruntowych uprawianych na wczesny zbiór – upływa z dniem 30 kwietnia roku zbioru plonu głównego;
   2) od ryzyka ujemnych skutków przezimowania – upływa z dniem 30 listopada roku poprzedzającego rok zbioru plonu głównego;
   3) od ryzyka suszy – upływa z dniem:
      a) 31 maja roku zbioru plonu głównego – w przypadku upraw kukurydzy, tytoniu, chmielu, ziemniaków, gryki, prosa, fasoli oraz warzyw gruntowych z rodziny psiankowatych i dyniowatych,
      b) 30 kwietnia roku zbioru plonu głównego – w przypadku pozostałych upraw rolnych.
3. W przypadku złożenia wniosku o ubezpieczenie upraw rolnych od ryzyka ujemnych skutków przezimowania oraz suszy w terminach późniejszych, od określonych w ust. 2, umowa ubezpieczenia upraw rolnych nie zostanie zawarta.
4. We wniosku o ubezpieczenie Ubezpieczający zobowiązany jest podać cały areał danej uprawy rolnej, uprawianej w gospodarstwie rolnym.
5. Umowę ubezpieczenia zawiera się na okres wegetacji uprawy rolnej, nie dłuższy jednak niż 12 miesięcy.
6. W przypadku upraw rolnych wysiewanych, sadzonych lub plonujących kilkakrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym, do ubezpieczenia muszą być zgłoszone wszystkie plony główne tych upraw, a do wniosku o ubezpieczenie należy załączyć **terminarz zbioru**.
7. W przypadku ryzyka ujemnych skutków przezimowania, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową uprawy roślin, które przed zakończeniem jesiennej wegetacji:
   1) w uprawie rzepaku i rzepiku ozimego – osiągnęły fazę co najmniej 6 liści oraz ich obsada nie była mniejsza niż 20 roślin/m²;
   2) w uprawach zbóż ozimych – osiągnęły fazę co najmniej 3 liści oraz ich obsada nie była mniejsza niż 200 roślin/m² pszenicy, pszenżyta i owsa, 150 roślin/m² jęczmienia i 120 roślin/m² żyta;
   3) w uprawie cebuli ozimej – osiągnęły fazę 3-5 liści, szyjka korzeniowa osiągnęła średnicę co najmniej 5 mm i których obsada nie była mniejsza niż 75 roślin/m²;
   4) w uprawie grochu ozimego – osiągnęły wysokość co najmniej 2-4 cm, fazę rozety (co najmniej 3 liści) i których obsada nie była mniejsza niż 65 roślin/m².
8. W przypadku upraw prowadzonych w szklarniach lub tunelach foliowych, wniosek o ubezpieczenie powinien dodatkowo zawierać:
   1) dokładne określenie położenia (szkic, nazwa, itp.) budynku szklarni lub tuneli foliowych, w których prowadzone są zgłoszone do ubezpieczenia uprawy;
   2) dane techniczne i dokumentację zdjęciową budynku szklarni lub tuneli foliowych;
   3) dane dotyczące upraw – oddzielnie dla każdego rodzaju roślin w poszczególnych budynkach szklarni lub tuneli foliowych;
   4) areał uprawy w m².
9. Towarzystwo potwierdza zawarcie umowy ubezpieczenia upraw rolnych polisą.

§ 9

1. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości Towarzystwa wszystkie znane sobie okoliczności, o które Towarzystwo zapytywało w formularzu wniosku albo przed zawarciem umowy ubezpieczenia w innych pismach.
2. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane.
3. Jeżeli Ubezpieczający lub jego przedstawiciel podał niezgodnie z prawdą do wiadomości Towarzystwa okoliczności, o których mowa w ust. 1, Towarzystwo wolne jest od odpowiedzialności, chyba że okoliczności te nie mają wpływu na zwiększenie prawdopodobieństwa zdarzenia objętego umową ubezpieczenia.

Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa

§ 10

1. Odpowiedzialność Towarzystwa **rozpoczyna się** od zasiewu lub posadzenia, nie wcześniej jednak niż od dnia wskazanego w polisie oraz nie wcześniej niż od dnia następnego po zapłaceniu przez Ubezpieczającego składki lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem postanowień ust. 2 i 3.
2. Jeżeli umówiono się, że składka lub jej rata zostanie zapłacona przelewem na wskazane konto – odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się od dnia wskazanego w polisie.
3. Odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się, w przypadku ryzyka wystąpienia skutków:
   1) powodzi, suszy, gradu, przymrozków wiosennych, huraganu, deszczu nawalnego, pioruna, obsunięcia się ziemi, lawiny, ognia, eksplozji, tąpnięcia, upadku statku powietrznego, opadów śniegu oraz wymarznięcia – po upływie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia (wystawienia polisy), przy czym bieg tego terminu rozpoczyna się od dnia następnego po dniu zawarcia umowy;
   2) ujemnych skutków przezimowania – od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia (wystawienia polisy), z tym że powinna być ona zawarta w terminie do dnia 1 grudnia.
4. Na wniosek Ubezpieczającego, po opłaceniu dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo może określić krótsze terminy, o których mowa w ust. 3 pkt 1.
5. Do dodatkowej składki ubezpieczeniowej, o której mowa w ust. 4, **dopłata nie przysługuje**.

§ 11

1. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający może odstąpić od umowy ubezpieczenia w ciągu 30 dni licząc od daty jej zawarcia, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Odstąpienie lub rozwiązanie umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku opłacenia składki za okres, w jakim Towarzystwo udzielało ochrony ubezpieczeniowej.
3. Ubezpieczający może rozwiązać umowę ubezpieczenia z zachowaniem 7-dniowego terminu **wypowiedzenia**, w razie nieudzielania przez Towarzystwo Ubezpieczającemu informacji przewidzianych przepisami prawa dotyczących umowy ubezpieczenia, o które Ubezpieczający zwrócił się na piśmie.
4. Towarzystwo może rozwiązać umowę ubezpieczenia:
   1) z zachowaniem 7-dniowego terminu wypowiedzenia w razie:
      a) z winy umyślnej podania przez Ubezpieczającego nieprawdziwych okoliczności istotnych dla oceny ryzyka wystąpienia szkody lub jej rozmiaru, o które Towarzystwo zapytywało we wniosku o ubezpieczenie lub niepoinformowania Towarzystwa o zaistnieniu takich okoliczności w czasie trwania umowy ubezpieczenia,
      b) uzasadnionego podejrzenia wyłudzenia lub próby wyłudzenia odszkodowania przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli Towarzystwo złożyło w tej sprawie zawiadomienie do organów ścigania;
   2) ze skutkiem natychmiastowym:
      a) jeżeli Towarzystwo ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki za ubezpieczenie lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została opłacona w terminie; w przypadku braku wypowiedzenia, umowa wygasa z końcem okresu, za który przypadała niezapłacona składka;
      b) jeżeli oględziny upraw rolnych, przeprowadzone jesienią po zawarciu umowy ubezpieczenia od ryzyka ujemnych skutków przezimowania, wykażą stan poniżej wielkości, o których mowa w § 7 pkt 17 lit. b-e i § 8 ust. 7.
5. W razie opłacenia składki ubezpieczeniowej w ratach, niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki ubezpieczeniowej powoduje ustanie odpowiedzialności Towarzystwa, jeżeli po upływie terminu płatności Towarzystwo wezwało Ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.
6. Ubezpieczenie różnych rodzajów upraw rolnych, potwierdzone jednym dokumentem ubezpieczenia, uważa się za odrębne umowy ubezpieczenia dla każdego z tych rodzajów upraw; rozwiązanie umowy ubezpieczenia jednego rodzaju z ubezpieczonych upraw rolnych nie oznacza rozwiązania umowy ubezpieczenia w odniesieniu do pozostałych upraw rolnych.

§ 12

1. Odpowiedzialność Towarzystwa **kończy się**:
   1) z upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia;
   2) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia;
   3) z dniem rozwiązania umowy ubezpieczenia na skutek wypowiedzenia;
   4) z chwilą wystąpienia szkody całkowitej lub szkody z ujemnych skutków przezimowania, za którą Towarzystwo dokonało lub dokona wypłaty odszkodowania;
   5) z chwilą zniszczenia danej uprawy na skutek zdarzeń innych niż wchodzące w zakres ubezpieczenia;
   6) z chwilą zebrania plonu głównego;
   7) w przypadku ryzyka wystąpienia:
      a) ujemnych skutków przezimowania – z dniem **30 kwietnia** roku zbioru plonów,
      b) skutków przymrozków wiosennych – z dniem **30 czerwca** roku zbioru plonów,
      c) skutków suszy – z dniem **30 września** roku zbioru plonów,

      nie później jednak, niż wskazano w ust. 2.
2. W przypadku poszczególnych upraw rolnych, odpowiedzialność Towarzystwa za szkody kończy się – dla upraw:
   1) warzyw gruntowych uprawianych na zbiór na pęczki – z dniem **31 maja** roku zbioru plonów;
   2) facelii i lnu – z dniem **15 sierpnia** roku zbioru plonów;
   3) rzepaku, rzepiku, gorczycy, cebuli ozimej uprawianej na suchą łuskę, traw nasiennych oraz owoców truskawek, wiśni i czereśni – z dniem **31 sierpnia** roku zbioru plonów;
   4) zbóż, w tym gryki – z dniem **15 września** roku zbioru plonów;
   5) roślin bobowatych grubonasiennych, cebuli jarej uprawianej na suchą łuskę, chmielu, tytoniu, słonecznika, konopi, traw łąk i pastwisk, roślin zielarskich, buraków pastewnych uprawianych na nasiona – z dniem **30 września** roku zbioru plonów;
   6) ziemniaków, kukurydzy uprawianej na paszę, owoców drzew i krzewów owocowych, z wyłączeniem owoców wiśni i czereśni, buraków pastewnych uprawianych na korzenie, warzyw gruntowych z wyłączeniem cebuli oraz traw pastwisk – z dniem **31 października** roku zbioru plonów;
   7) buraków cukrowych oraz kukurydzy uprawianej na ziarno – z dniem **30 listopada** roku zbioru plonów.

Suma ubezpieczenia

§ 13

1. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest:
   1) suma ubezpieczenia określona w umowie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem pkt 2;
   2) w przypadku sumy ubezpieczenia określonej na podstawie terminarza zbioru – łączna suma ubezpieczenia, określona zarówno dla okresu w którym wystąpiła szkoda, jak i dla okresów następujących po tym okresie.
2. Sumę ubezpieczenia, odrębnie dla każdej uprawy rolnej, ustala Ubezpieczający z Towarzystwem w umowie ubezpieczenia.
3. Jeżeli w jednym sezonie wegetacyjnym uprawa rolna jest:
   1) wysiewana lub sadzona kilkakrotnie;
   2) zbierana kilkakrotnie,

   to suma ubezpieczenia ustalana jest oddzielnie dla każdego plonu głównego.
4. **Suma ubezpieczenia dla konkretnej uprawy rolnej**, z zastrzeżeniem ust. 5:
   1) odpowiada wartości plonu głównego obliczonej jako iloczyn:
      a) przewidywanej jednostkowej wydajności, nie wyższej od przeciętnych wydajności uzyskiwanych w danym gospodarstwie, miejscowości lub gminie w okresie ostatnich 3 lat,
      b) przewidywanej jednostkowej ceny skupu danego plonu na danym terenie w czasie zbiorów, a w przypadku plonów objętych umową kontraktacyjną ceny jednostkowej podanej w tej umowie,
      c) areału zgłoszonej do ubezpieczenia uprawy rolnej – wskazanych w umowie ubezpieczenia;
   2) za zgodą Towarzystwa, może odpowiadać wartości obliczonej jako iloczyn:
      a) ryczałtowej wartości plonu głównego, przypadającej na 1 ha uprawy rolnej,
      b) areału zgłoszonej do ubezpieczenia uprawy rolnej – wskazanych w umowie ubezpieczenia.
5. Suma ubezpieczenia dla:
   1) nasadzeń drzew i krzewów owocowych oraz nasadzeń truskawek odpowiada ich wartości obliczonej jako iloczyn liczby roślin na jeden ha, wartości jednej sadzonki tych roślin oraz powierzchni uprawy;
   2) traw łąk i pastwisk odpowiada całorocznej wartości plonu traw.
6. Suma ubezpieczenia każdorazowo ulega zmniejszeniu o kwotę wypłaconego odszkodowania.

Składka ubezpieczeniowa

§ 14

1. **Składka ubezpieczeniowa** jest to **należna** Towarzystwu składka z tytułu zawartych umów ubezpieczenia upraw rolnych, którą Ubezpieczający pokrywa w całości albo – zgodnie z postanowieniami umowy w sprawie dopłat – w części (**składka**), a w pozostałej części realizowana jest ze środków budżetu państwa ustalonych w ustawie budżetowej, (**dopłata**).
2. Do **dopłaty** stosuje się odpowiednio postanowienia § 18.
3. Wysokość składki ubezpieczeniowej ustala się w oparciu o obowiązującą w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia Taryfę stawek.
4. W indywidualnych przypadkach Towarzystwo może ustalić składkę za ubezpieczenie upraw rolnych w wysokości innej, niż wynikająca z Taryfy stawek.
5. Wysokość składki ubezpieczeniowej zależy od przedmiotu ubezpieczenia, zakresu ubezpieczenia, strefy zagrożenia danym ryzykiem wynikającej z Taryfy stawek, sumy ubezpieczenia oraz zwyżek lub zniżek składki, w szczególności:
   1) zniżki za posiadanie w Towarzystwie (w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia upraw rolnych) umowy ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych;
   2) zniżki za jednorazową opłatę składki.

6. Wysokość składki ubezpieczeniowej za ryzyko suszy:
   1) w Wariancie PEŁNYM, o którym mowa w § 4 ust. 3 pkt 6, wynosi 20% składki ubezpieczeniowej;
   2) w Wariancie PEŁNYM PLUS, o którym mowa w § 4 ust. 3 pkt 16, wynosi 10% składki ubezpieczeniowej;
   3) w Wariancie GS, o którym mowa w § 4 ust. 3 pkt 17, wynosi 80% składki ubezpieczeniowej.

§ 15

1. O ile nie umówiono się inaczej, Ubezpieczający zobowiązany jest do zapłaty **składki** lub jej pierwszej raty w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Na wniosek Ubezpieczającego składka może być rozłożona na dwie równe raty, chyba że umówiono się inaczej.
3. W przypadku rozłożenia składki na raty należne odszkodowanie pomniejsza się o pozostałą do zapłacenia i wymagalną ratę składki.
4. Nieopłacenie przez Ubezpieczającego raty składki w terminie oznaczonym przez Towarzystwo, nie powoduje ustania odpowiedzialności Towarzystwa.

§ 16

1. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu, na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zwrot składki nie przysługuje, jeżeli przed wygaśnięciem umowy ubezpieczenia wystąpiła szkoda całkowita lub szkoda z ujemnych skutków przezimowania lub szkoda powodująca wyczerpanie się sumy ubezpieczenia.
3. Zwrot składki przysługuje w proporcjonalnej wysokości za każdy dzień niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, a podstawę naliczenia składki stanowi niewykorzystana kwota sumy ubezpieczenia.
4. Dla celów zwrotu składki, postanowienia § 11 ust. 6 stosuje się.

§ 17

1. Dniem zapłaty składki lub jej raty jest dzień:
   1) uznania rachunku bankowego Towarzystwa pełną kwotą składki;
   2) wpłacenia pełnej kwoty składki w kasie Towarzystwa;
   3) wręczenia pełnej kwoty składki pośrednikowi ubezpieczeniowemu odpowiednio umocowanemu przez Towarzystwo.
2. Składkę oblicza się w pełnych złotych, zaokrąglając ją do pełnego złotego od 50 groszy (zaokrąglenie w górę), a poniżej 50 groszy w dół (zaokrąglenie w dół).
3. Składka ubezpieczeniowa nie podlega indeksacji.

Dopłata

§ 18

1. **Dopłaty** przysługują wyłącznie producentowi rolnemu, który:
   1) nie znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej oraz nie ciąży na nim obowiązek zwrotu pomocy publicznej, na podstawie przepisów, do których odwołuje się ustawa w art. 4 ust. 2a, i
   2) zawarł umowę ubezpieczenia.
2. Z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych przysługują dopłaty w wysokości i na zasadach określonych w ustawie, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Dopłaty przysługują producentowi rolnemu do momentu wyczerpania, w danym roku, limitu dopłat, którego wysokość dla Towarzystwa jest określona w umowie z MRiRW, w sprawie dopłat.
4. Dopłaty przysługują do umów ubezpieczenia, w których sumy ubezpieczenia nie przekraczają wysokości wskazanych w rozporządzeniu MRiRW w sprawie maksymalnych sum ubezpieczenia dla poszczególnych upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, obowiązującym w roku zawierania umowy ubezpieczenia.
5. W dokumencie ubezpieczenia wskazuje się program pomocowy, w ramach którego przyznawana jest dopłata.
6. Dopłatę oblicza się w pełnych złotych, zaokrąglając ją do pełnego złotego od 50 groszy (zaokrąglenie w górę), a poniżej 50 groszy w dół (zaokrąglenie w dół).
7. W przypadku zakwestionowania przez MRiRW zasadności dopłaty z powodu złożenia przez producenta rolnego nieprawdziwych oświadczeń niezbędnych do jej otrzymania, producent rolny będzie zobowiązany do zwrotu Towarzystwu kwoty tej dopłaty, wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, które Towarzystwo będzie zobowiązane przekazać do MRiRW.
8. W przypadku, gdy Towarzystwo będzie zobowiązane do zwrotu MRiRW dopłaty na skutek uzyskania jej przez producenta rolnego nienależnie lub w nadmiernej wysokości, producent rolny będzie zobowiązany do zapłaty Towarzystwu odsetek, w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, które Towarzystwo będzie zobowiązane przekazać do MRiRW wraz ze zwracaną dopłatą.

Obowiązki Towarzystwa

§ 19

1. Na żądanie Ubezpieczonego, jeżeli nie jest on Ubezpieczającym, Towarzystwo obowiązane jest udzielić mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą jego praw i obowiązków.
2. W terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o zajściu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, Towarzystwo informuje o tym Ubezpieczającego i/lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz przeprowadza postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także informuje osobę występującą z roszczeniem, pisemnie lub w inny sposób na który ta osoba wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa lub wysokości odszkodowania.

§ 20

Jeżeli w terminie określonym w § 29 ust. 2 Towarzystwo nie może wypłacić odszkodowania, zawiadamia pisemnie osobę zgłaszającą roszczenie o przyczynach niemożności zaspokojenia jej roszczeń w całości lub w części, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.

Obowiązki Ubezpieczonego

§ 21

Ubezpieczony zobowiązany jest:
1) dokonać zasiewu (posadzenia) uprawy rolnej na glebach spełniających wymagania poszczególnych rodzajów i odmian roślin;
2) dokonać zasiewu (posadzenia) uprawy rolnej oraz zbioru plonu głównego w terminach agrotechnicznych właściwych dla danej uprawy rolnej;
3) prowadzić uprawę rolną zgodnie z zaleceniami agrotechnicznymi i zasadami dobrej praktyki rolniczej;
4) poinformować Towarzystwo o zawartej w innym zakładzie ubezpieczeń umowie ubezpieczenia upraw rolnych, zarówno gdy została ona zawarta przed zawarciem umowy ubezpieczenia tych samych upraw w Towarzystwie, jak i po jej zawarciu;
5) poinformować Towarzystwo o każdej zmianie przewidywanych, w danych okresach wskazanych w terminarzu zbioru, o którym mowa w § 8 ust. 6:
   a) terminów zbioru,
   b) wielkości zbioru,
   c) jednostkowych cen plonu głównego.

§ 22

Ubezpieczony jest zobowiązany umożliwić Towarzystwu sprawdzenie w każdym czasie w okresie ubezpieczenia ilościowego i jakościowego stanu oraz wartości ubezpieczonych upraw rolnych.

§ 23

1. W razie zajścia zdarzenia losowego, którego następstwem jest lub może być szkoda powodująca odpowiedzialność Towarzystwa, Ubezpieczony obowiązany jest:
   1) użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów;
   2) zabezpieczyć przedmiot ubezpieczenia przed dalszą szkodą oraz powiadomić odpowiednie służby ratownicze;
   3) złożyć niezwłocznie Towarzystwu zawiadomienie o szkodzie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni od daty jej powstania lub uzyskania informacji o jej powstaniu, z zastrzeżeniem pkt 4;
   4) w przypadku szkody spowodowanej:
      a) suszą – zgłosić szkodę niezwłocznie po wystąpieniu niedoborów opadów i jednoczesnym wystąpieniu symptomów suszy na roślinach uprawnych,
      b) przymrozkami wiosennymi – zgłosić szkodę niezwłocznie po wystąpieniu pierwszych symptomów szkody, przy czym w uprawie rzepaku i rzepiku, zgłoszenie to powinno nastąpić nie później niż w fazie rozwojowej 71-79 w skali BBCH;
   5) przedstawić posiadane dowody, w tym dokumenty i informacje dotyczące zdarzenia i szkody,

6) kopię wniosku o płatności bezpośrednie, a w przypadku jego braku – wypis z rejestru gruntu;
7) ułatwić Towarzystwu ustalenie okoliczności zdarzenia i rozmiaru szkody, w tym nie zmieniać bez zgody Towarzystwa stanu uprawy rolnej spowodowanego przez szkodę do czasu przybycia na miejsce szkody przedstawiciela Towarzystwa, chyba że:
   a) zmiana jest niezbędna dla zabezpieczenia przed powiększeniem się szkody – w takim wypadku Ubezpieczony zobowiązany jest uzyskać, wyrażoną w formie pisemnej lub elektronicznej, zgodę Towarzystwa na zmianę stanu uprawy rolnej oraz pozostawić poletko kontrolne, w celu umożliwienia ustalenia przyczyny i rozmiaru szkody,
   b) przedstawiciel Towarzystwa nie przybył na miejsce szkody w ciągu 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie,
   c) Towarzystwo nie zajęło stanowiska w sprawie wniosku o wyrażenie zgody na zmianę stanu uprawy rolnej w ciągu 3 dni roboczych od dnia złożenia wniosku przez Ubezpieczonego, z tym że pozostawienie poletka kontrolnego jest obowiązkowe.

2. Zawiadomienie o szkodzie powinno zawierać:
   1) imię i nazwisko Ubezpieczonego;
   2) dane do kontaktu z Ubezpieczonym;
   3) datę powstania szkody;
   4) miejsce szkody – położenie poszczególnych upraw (pól) dotkniętych szkodą;
   5) przyczynę powstania szkody;
   6) numery działek (pól) i powierzchnie, na których uszkodzeniu uległy uprawy rolne;
   7) rodzaj uprawy rolnej, która uległa uszkodzeniu;
   8) informację o zamiarze zebrania uszkodzonego plonu głównego bądź o zamiarze dokonania zabiegów agrotechnicznych w celu zastosowania uprawy zamiennej;
   9) szacunkową wartość powstałej szkody;
   10) na wezwanie Towarzystwa – wykaz wszystkich pól danej uprawy rolnej, uprawianej w gospodarstwie rolnym, z określeniem ich powierzchni.
3. W razie naruszenia obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 6, Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie lub odmówić jego wypłaty, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia rozmiaru szkody lub uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie okoliczności i rozmiaru szkody.
4. W przypadku szkód wyrządzonych przez powódź, jeżeli ustalenie rozmiaru szkody w terminie wskazanym w ust. 1 pkt 7 lit. b jest niemożliwe z uwagi na zalanie terenu, Ubezpieczony zobowiązany jest powiadomić niezwłocznie Towarzystwo o ustaniu przyczyny uniemożliwiającej dokonanie oględzin szkody. Postanowienia ust. 1 pkt 3 oraz § 24 ust. 3 stosuje się.
5. W przypadku ustalania rozmiaru szkody w sposób określony w § 26 ust. 3, Ubezpieczony zobowiązany jest ponadto do powiadomienia Towarzystwa o terminie zbioru plonu głównego, nie później jednak niż na 7 dni przed planowanym zbiorem.

§ 24

1. Jeżeli Ubezpieczony umyślnie nie wykonał obowiązków określonych w § 23 ust. 1 pkt 1 lub 2, a miało to wpływ na powstanie lub zwiększenie rozmiaru szkody, Towarzystwo jest wolne od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu. W przypadku uchybienia wyżej wskazanym obowiązkom wskutek rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względom słuszności.
2. Jeżeli osoba występująca z roszczeniem, z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa, nie dopełniła obowiązków wymienionych w § 23 ust. 1 pkt 5 lub 6, a miało to wpływ na zwiększenie rozmiarów szkody, Towarzystwo może dochodzić od tej osoby zwrotu części wypłaconego uprawnionemu odszkodowania lub ograniczyć odszkodowanie.
3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków, określonych w § 21 oraz § 23 ust. 1 pkt 3 lub 4, Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie okoliczności lub skutków wypadku lub rozmiaru szkody.
4. Skutki braku zawiadomienia Towarzystwa o wypadku nie następują, jeżeli Towarzystwo w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymało wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.

Określenie rozmiaru i wartości szkody oraz wysokości odszkodowania

§ 25

Odszkodowanie wypłacone przez Towarzystwo z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższe od poniesionej szkody.

§ 26

1. Ustalenia rozmiaru szkody dokonuje upoważniony przedstawiciel Towarzystwa w obecności Ubezpieczonego lub jego przedstawiciela w terminie do 14 dni od daty zgłoszenia szkody. Nieobecność odpowiednio zawiadomionego Ubezpieczonego nie uchybia ważności podjętych czynności oraz dokonanych ustaleń co do zakresu i rozmiaru szkody.
2. Jeżeli szacowanie szkody w terminie 14 dni jest niemożliwe z przyczyn niezależnych od Towarzystwa, szacowania szkody Towarzystwo dokonuje niezwłocznie po ustąpieniu tych przyczyn.
3. Jeżeli szkoda powstała w fazie rozwoju roślin, w której nie jest możliwe ustalenie faktycznego rozmiaru szkody, Towarzystwo dokonuje w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie wstępnych oględzin szkody, informując uprzednio o tym Ubezpieczonego; ostatecznego ustalenia rozmiaru szkody Towarzystwo może dokonać bezpośrednio przed lub w czasie zbioru plonu głównego.
4. Szacowania szkody dokonuje się oddzielnie na każdym polu.
5. Symptomami szkody spowodowanej przez:
   1) grad – są: złamania, zgięcia, pęknięcia, wybicia, ślady po uderzeniach, rozcięcia, przecięcia części lub całych roślin;
   2) ujemne skutki przezimowania – są: brunatnienie i gnicie roślin, oderwanie części nadziemnej od korzenia, ubytki blaszki liściowej i masy korzenia oraz rozsadzenie tkanek rośliny wskutek zmiany turgoru wywołanej ujemnymi temperaturami;
   3) działanie ujemnych temperatur, w tym przymrozki wiosenne – są: rozerwania błon komórkowych wskutek zamarzania soku komórkowego w tkankach rośliny, doprowadzające do zamierania całej rośliny lub jej części;
   4) powódź – są: wygnicie, zżółknięcie, zamulenie, wypłukanie z podłoża, wyrwanie roślin lub części roślin;
   5) suszę – są: nieodwracalna utrata turgoru w komórkach roślin (więdnięcie), wysychanie i obumieranie całych roślin lub ich części generatywnych oraz przyspieszone dojrzewanie, powodujące ubytek masy plonu głównego;
   6) huragan – są: wyrwanie roślin z naturalnego podłoża, złamanie, naderwanie, oderwanie, pęknięcie lub zgięcie roślin;
   7) deszcz nawalny – są: wygnicie, zżółknięcie, zamulenie, złamania, zgięcia, pęknięcia, wybicia, naderwania, oderwania roślin lub ich części, zaskorupienie gleby uniemożliwiające wschody roślin, erozja wodna powodująca wyrwanie lub wypłukanie roślin lub nasion z gleby;
   8) piorun – są ślady wyładowania atmosferycznego na ubezpieczoną uprawę, pozostawiające bezsporne ślady tego zdarzenia.
6. Dokonanie oględzin szkody nie przesądza o uznaniu przez Towarzystwo odpowiedzialności za szkodę.

§ 27

1. Z zastrzeżeniem ust. 2 oraz § 28 ust. 2, **jeżeli wystąpiła szkoda częściowa**, wartość szkody ustala się z uwzględnieniem:
   1) **powierzchni pola**, na którym uprawa została uszkodzona lub zniszczona, nie większej jednak od powierzchni podanej w dokumencie ubezpieczenia;
   2) **wyrażonego w procentach stopnia zmniejszenia plonu głównego**, ustalonego przy zastosowaniu obowiązujących w Towarzystwie norm i metodyki do ustalania wysokości szkód w uprawach (udostępnianych przez Towarzystwo do wglądu na wniosek Ubezpieczającego przed zawarciem umowy ubezpieczenia i po jej zawarciu, w tym w procesie likwidacji szkody), uwzględniających fazę rozwoju roślin w dniu szkody, a także rodzaj i rozmiar stwierdzonych uszkodzeń lub zniszczeń roślin, z zastrzeżeniem ust. 4;
   3) **sumy ubezpieczenia na 1 ha**, określonej na podstawie:
      a) **wydajności plonu głównego z 1 ha**, jaki mógłby być osiągnięty, gdyby zdarzenie nie nastąpiło, jednak nie wyższej niż podana w umowie ubezpieczenia,
      b) **ceny jednostkowej plonu** głównego podanej w umowie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem że jeżeli w dniu powstania szkody w ubezpieczonych uprawach **ziemniaków i warzyw gruntowych** oraz **owocach drzew i krzewów owocowych oraz truskawek** cena rynkowa skupu plonu ziemniaków

i warzyw gruntowych oraz owoców drzew i krzewów owocowych oraz truskawek, występująca na danym terenie jest niższa niż 80% ceny wskazanej w umowie ubezpieczenia, jako **cenę jednostkową plonu** głównego **stosuje się ceny rynkowe ich skupu na danym terenie**

lub

ryczałtowej wartości plonu głównego, przypadającej na 1 ha uprawy rolnej, podanej w umowie ubezpieczenia;

4) liczby zniszczonych drzew owocowych, krzewów owocowych lub roślin truskawek oraz wartości jednostkowej ich sadzonek, określonej w umowie ubezpieczenia, ale nie wyższej niż aktualne, na dzień szkody, ceny rynkowe tych sadzonek na danym terenie; liczba zniszczonych drzew owocowych, krzewów owocowych lub roślin truskawek nie może być większa niż ich liczba przypadająca na 1 ha, podana w umowie ubezpieczenia, a w przypadku braku podania tej liczby w umowie ubezpieczenia – średnia liczba roślin przypadająca na 1 ha wynikająca z zawartej umowy ubezpieczenia;
5) liczby zniszczonego materiału szkółkarskiego i jego wartości w dniu szkody, z tym że liczba zniszczonego materiału szkółkarskiego nie może być większa niż jego liczba przypadająca na 1 ha, podana w umowie ubezpieczenia, a w przypadku braku podania tej liczby w umowie ubezpieczenia – średnia liczba materiału szkółkarskiego przypadająca na 1 ha wynikająca z zawartej umowy ubezpieczenia.

2. **W przypadku szkód spowodowanych ujemnymi skutkami przezimowania**, wartość szkody ustala się w sposób ryczałtowy w wysokości **25%** lub **18%** lub **15%** kwoty, obliczonej według zasad określonych w ust. 1, z tym że warunkiem uznania szkody jest stwierdzenie mniejszej od niżej określonej minimalnej obsady żywych roślin:
   1) 12 roślin/m^2 (gdy obsada martwych i żywych roślin wynosi 20-30 roślin/m^2) lub 15 roślin/m^2 (gdy obsada martwych i żywych roślin wynosi powyżej 30 roślin/m^2) – w przypadku ozimych upraw rzepaku i rzepiku;
   2) 100 roślin/m^2 – w przypadku ozimych upraw pszenicy i pszenżyta;
   3) 90 roślin/m^2 – w przypadku ozimych upraw owsa;
   4) 80 roślin/m^2 – w przypadku ozimych upraw żyta i jęczmienia ozimego;
   5) 30 roślin/m^2 – w przypadku ozimych upraw cebuli;
   6) 30 roślin/m^2 – w przypadku ozimych upraw grochu.
3. **Jeżeli wystąpiła szkoda całkowita**, z wyłączeniem szkód z ujemnych skutków przezimowania, o których mowa w ust. 2, **wartość szkody** ustala się w sposób ryczałtowy, uwzględniający **albo utracone nakłady poniesione na założenie zniszczonej uprawy** – jeżeli możliwe jest zastosowanie uprawy zamiennej, **albo nieponoszone przez Ubezpieczonego po dniu szkody koszty zabiegów agrotechnicznych**, w tym w szczególności koszty nawożenia, chemicznej i biologicznej ochrony roślin oraz zbioru – jeżeli nie jest możliwe zastosowanie uprawy zamiennej, w wysokości:
   1) w uprawach rolnych, **z wyjątkiem warzyw gruntowych, tytoniu, traw łąk i pastwisk, owoców i nasadzeń drzew i krzewów owocowych oraz owoców i nasadzeń truskawek, jak również z wyjątkiem warzyw, roślin ozdobnych i zielarskich oraz rozsad prowadzonych w szklarniach i tunelach foliowych**:
      a) **25%** – jeżeli szkoda powstała:
         i. w okresie przed 15 kwietnia roku zbiorów,
         ii. w okresie 21 dni od wysiewu nasion lub posadzenia roślin, niezależnie od daty powstania szkody,
         iii. w okresie, w którym, zgodnie z terminami agrotechnicznymi, możliwe jest ponowne założenie tego samego rodzaju uprawy,
      b) **40%** – jeżeli szkoda powstała w okresie od 15 kwietnia do dnia 10 maja roku zbiorów i:
         i. od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 21 dni,
         ii. nie jest możliwe założenie tego samego rodzaju uprawy,
      c) **60%** – jeżeli szkoda powstała w okresie od 11 maja do dnia 31 maja roku zbiorów i:
         i. od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 21 dni,
         ii. nie jest możliwe założenie tego samego rodzaju uprawy,
      d) **95%** – jeżeli szkoda powstała w okresie od dnia 1 czerwca roku zbiorów i od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 21 dni, z tym że dla upraw roślin zielarskich rozmiar szkody ustala się w wysokości **85%**,

      kwoty, obliczonej według zasad określonych w ust. 1;
   2) **w warzywach gruntowych**:
      a) odpowiadającej kosztom ponownego założenia tego samego rodzaju uprawy, ale nie wyższej niż **25%** lub **18%** lub **15%** – jeżeli szkoda powstała do 31 maja, jak również po tym terminie, gdy szkoda powstała:
         i. w fazach rozwojowych roślin 00-11 w skali BBCH,
         ii. w okresie 30 dni od wysiewu nasion lub posadzenia roślin,
         iii. możliwe jest założenie tego samego rodzaju uprawy,
      b) **40%** – jeżeli szkoda powstała od 1 do 30 czerwca i od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 30 dni i nie jest możliwe założenie tego samego rodzaju uprawy,
      c) **60%** – jeżeli szkoda powstała od 1 do 31 lipca i od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 30 dni i nie jest możliwe założenie tego samego rodzaju uprawy,
      d) **85%** – jeżeli szkoda powstała po 31 lipca i od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 30 dni i nie jest możliwe założenie tego samego rodzaju uprawy,

      kwoty, obliczonej według zasad określonych w ust. 1;
   3) w **tytoniu**:
      a) **98%** wartości rozsady, jeżeli rośliny – po ich posadzeniu na pole – zostały całkowicie zniszczone przed terminem obowiązkowego zniszczenia rozsady,
      b) **70%** kwoty obliczonej według zasad określonych w ust. 1, jeżeli nastąpiła całkowita utrata plonu głównego;
   4) w **nasadzeniach drzew i krzewów owocowych oraz truskawek – 100%** wartości sadzonek roślin;
   5) w **owocach**:
      a) **drzew owocowych:**
         i. **75%** – w przypadku szkód powstałych na skutek przymrozków wiosennych i suszy,
         ii. **90%** – w przypadku szkód powstałych na skutek pozostałych ryzyk,
      b) **krzewów owocowych i truskawek:**
         i. **70%** – w przypadku szkód powstałych na skutek przymrozków wiosennych i suszy,
         ii. **80%** – w przypadku szkód powstałych na skutek pozostałych ryzyk,

      kwoty, obliczonej według zasad określonych w ust. 1;
   6) **w uprawach traw** – w zależności od czasu powstania szkody:
      a) dla **łąk**:
         i. za pierwszy pokos – **60%**;
         ii. za drugi pokos – **30%**;
         iii. za trzeci pokos – **10%**;

      całorocznej wartości plonu głównego,
      b) dla **pastwisk** – procent szkody ustalony przy zastosowaniu obowiązujących w Towarzystwie norm do ustalania wysokości szkód w uprawach;
   7) **w warzywach, roślinach ozdobnych i zielarskich** prowadzonych w szklarniach lub tunelach foliowych:
      a) **25%** – jeżeli szkoda powstała w okresie 30 dni od wysadzenia roślin lub wysiewu nasion;
      b) **85%** – jeżeli szkoda powstała po okresie, o którym mowa w lit. a,

      kwoty, obliczonej wg zasad określonych w ust. 1;
   8) **w sadzonkach rozsady**, zniszczonych na rozsadnikach w budynkach szklarni lub tunelach foliowych:
      a) **25%** – jeżeli szkoda powstała w okresie jednego tygodnia po wzejściu roślin;
      b) **50%** – jeżeli szkoda powstała w okresie do połowy ich wegetacji;
      c) **85%** – jeżeli szkoda powstała w okresie po połowie ich wegetacji,

      kwoty, obliczonej wg zasad określonych w ust. 1.
4. W przypadku szkód polegających na wyleganiu roślin zbożowych, przyjmuje się, że stopień zmniejszenia plonu głównego wynosi 15%, z tym że warunkiem uznania odpowiedzialności za szkody jest ubezpieczenie upraw zbóż od ryzyka huraganu i/lub deszczu nawalnego.
5. Dopuszcza się, za zgodą obu stron umowy, ustalenie wartości szkody przy zastosowaniu metod teledetekcyjnych lub innych, których wiarygodność potwierdzona została w praktyce lub doświadczalnictwie rolniczym.
6. Wartość szkody, ustaloną zgodnie z postanowieniami ust. 1-5, zmniejsza się o:
   1) stopień zmniejszenia plonu głównego, spowodowany chorobami lub szkodnikami;
   2) wartość pozostałości po szkodzie;
   3) straty w plonie głównym spowodowane zbiorem w terminie późniejszym niż termin agrotechniczny.
7. Wartość szkody, ustaloną zgodnie z postanowieniami ust. 1, zmniejsza się o zaoszczędzone koszty, przeprowadzanego w sposób ręczny zbioru.

§ 28

1. Towarzystwo ustala odszkodowanie w wysokości równej wartości szkody.
2. Wysokość ustalonego odszkodowania na 1 ha, nie może być większa niż suma ubezpieczenia na 1 ha, określona w umowie ubezpieczenia.
3. Towarzystwo pomniejsza ustalone odszkodowanie z uwzględnieniem zasad, o których mowa w § 6, w wysokości wskazanej w umowie ubezpieczenia.
4. Gdyby w okresie ubezpieczenia ta sama uprawa rolna była kilkakrotnie uszkadzana, przy określaniu rozmiaru każdej następnej szkody uwzględnia się rozmiary poprzednio ustalonych szkód. W przypadku upraw wysiewanych, sadzonych lub plonujących kilkakrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym, do ustalenia wartości szkody przyjmuje się straty tylko w tym plonie głównym, który uległ szkodzie, a w przypadku roślin, których plony zbierane są sukcesywnie w miarę ich dojrzewania – ustaloną wartość szkody zmniejsza się o wartość plonu zebranego przed szkodą.
5. Jeżeli ubezpieczeniem objęta jest tylko część powierzchni uprawy rolnej, uprawianej w danym gospodarstwie, odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje powierzchnia ubezpieczonej uprawy rolnej do rzeczywistej jej powierzchni, z zastrzeżeniem ust. 6.
6. Postanowień ust. 5 nie stosuje się, w przypadku gdy we wniosku o ubezpieczenie wskazano numery działek i ubezpieczono całość danej uprawy rolnej znajdującej się na danej działce.
7. Jeżeli w umowie ubezpieczenia nie zostały wskazane wszystkie plony główne roślin wysiewanych, sadzonych lub plonujących kilkakrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym, odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje liczba wskazanych plonów do rzeczywistej liczby uzyskiwanych plonów, chyba że z wniosku o ubezpieczenie wynika, które plony tych roślin obejmuje ubezpieczenie.
8. Jeżeli ubezpieczeniem nie są objęte wszystkie nasadzenia roślin, odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje liczba ubezpieczonych roślin do ich rzeczywistej liczby.
9. W przypadku ustalania rozmiaru szkody zgodnie z postanowieniami § 26 ust. 3, odszkodowanie nie przysługuje, jeżeli uzyskany plon jest większy niż 100% wielkości plonu głównego wskazanego w umowie ubezpieczenia.

Wypłata odszkodowania

§ 29

1. Towarzystwo wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia uprawnionego do odszkodowania, zawartej z nim ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
2. Odszkodowanie wypłaca się w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.
3. W przypadku gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 2, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe.
4. W przypadku zbiegu odszkodowań z tytułu dwóch lub więcej ubezpieczeń z tego samego zdarzenia, odszkodowanie wypłaca się do wysokości szkody w granicach sumy ubezpieczenia, w ramach każdego z ubezpieczeń, z uwzględnieniem odszkodowań już wypłaconych.

§ 30

Towarzystwo zwraca Ubezpieczającemu, w granicach sumy ubezpieczenia, koszty wynikłe z zastosowania dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne. Towarzystwo nie zwróci kosztów przewidzianych zabiegów agrotechnicznych.

Rozpatrywanie reklamacji

§ 31

1. W przypadku zastrzeżeń dotyczących usług świadczonych przez Towarzystwo, Klientowi i spadkobiercy Klienta posiadającemu interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności lub spełnieniu świadczenia z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo do wniesienia reklamacji na działanie lub zaniechanie Towarzystwa związane z zawieraniem lub wykonywaniem umowy ubezpieczenia.
2. Reklamacja może być złożona przez osobę fizyczną, osobę prawną lub spółkę nieposiadającą osobowości prawnej:
   1) na piśmie w postaci papierowej:
      a) osobiście w terenowej jednostce Towarzystwa [wykaz tych jednostek jest dostępny na stronie internetowej: **www.tuw.pl** w zakładce Kontakt w sekcji „znajdź na mapie”] lub u agenta Towarzystwa, lub w Centrali Towarzystwa, (ul. Henryka Raabego 13, 02-793 Warszawa), albo
      b) wysłana przesyłką pocztową w rozumieniu art. 3 pkt 21 Ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe albo nadana w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej – na adresy jednostek wskazanych w lit. a) powyżej, albo
   2) na piśmie w postaci elektronicznej:
      a) z wykorzystaniem środka komunikacji elektronicznej, w tym za pośrednictwem poczty elektronicznej:
         i. reklamację dotyczącą szkód należy przesyłać na adres **sls@tuw.pl** – w temacie wiadomości należy wpisać numer szkody,
         ii. reklamację dotyczącą dystrybucji ubezpieczeń i obsługi zawartych umów ubezpieczenia należy przesyłać na adres **polisa@tuw.pl** – w temacie wiadomości należy wpisać numer polisy,
         iii. reklamację dotyczącą windykacji należności lub regresu należy przesyłać na adres **windykacja.reklamacje@tuw.pl** – w temacie wiadomości należy wpisać numer sprawy,
         iv. reklamację dotyczącą kwestii nieujętych powyżej należy przesyłać na adres **skargi@tuw.pl**,
      b) wysłana na adres do doręczeń elektronicznych Towarzystwa wpisany do bazy adresów elektronicznych, zgodnie z Ustawą z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, tj. na adres **AE:PL-13946-64818-BTVAU-33**, albo
   3) ustnie:
      a) telefonicznie na numer telefonu Towarzystwa **+48 22 545 39 50**, albo
      b) osobiście do protokołu podczas wizyty w terenowej jednostce Towarzystwa [wykaz tych jednostek jest dostępny na stronie internetowej: **www.tuw.pl** w zakładce Kontakt] w sekcji „znajdź na mapie”.

§ 32

1. Towarzystwo rozpatruje reklamację w terminie 30 dni od dnia jej otrzymania przez Towarzystwo. Do zachowania terminu wystarczy wysłanie Klientowi odpowiedzi przed jego upływem.
2. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, gdy rozpatrzenie reklamacji nie jest możliwe w terminie, o którym mowa w ust. 1, odpowiedź zostanie udzielona po dokonaniu ustaleń niezbędnych do rozpatrzenia reklamacji, nie później jednak niż w terminie 60 dni od dnia otrzymania reklamacji. W takim przypadku Towarzystwo przesyła skarżącemu informację z wyjaśnieniem przyczyn opóźnienia, ze wskazaniem okoliczności wymagających wyjaśnienia i przewidywanym terminem rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi.
3. Odpowiedź na reklamację osoby fizycznej sporządzana jest na piśmie i przesyłana osobie ją składającej w poniższy sposób:
   1) w postaci elektronicznej – w przypadku, gdy reklamacja została złożona przez Klienta na piśmie w postaci elektronicznej, chyba że Klient wniósł o udzielenie odpowiedzi na piśmie w postaci papierowej;
   2) w postaci papierowej – w przypadku, gdy reklamacja została złożona przez Klienta na piśmie w postaci papierowej, chyba że Klient wniósł o udzielenie odpowiedzi na piśmie w postaci elektronicznej;
   3) w postaci papierowej albo elektronicznej, zgodnie z wnioskiem Klienta – w przypadku, gdy reklamacja została złożona przez Klienta ustnie.
4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt. 1 odpowiedź jest udzielana:
   1) z wykorzystaniem środka komunikacji elektronicznej, za pomocą którego Klient złożył reklamację, albo innego wskazanego przez Klienta środka komunikacji elektronicznej – w przypadku, gdy reklamacja została złożona przez Klienta z wykorzystaniem środka komunikacji elektronicznej;
   2) na adres Klienta do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy – w przypadku, gdy reklamacja została wysłana przez Klienta na adres do doręczeń elektronicznych.
5. Odpowiedź na reklamację złożoną przez osobę prawną lub spółkę nieposiadającą osobowości prawnej przekazuje się Klientowi w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku, tj. m.in. pocztą elektroniczną.
6. Ze szczegółową informacją dotyczącą trybu wnoszenia i rozpatrywania reklamacji przez Towarzystwo można zapoznać się na stronie internetowej Towarzystwa lub w każdej jednostce Towarzystwa.

§ 33

W przypadku nieuwzględnienia przez Towarzystwo reklamacji, Klientom będącym osobami fizycznymi, przysługuje prawo wystąpienia z wnioskiem o rozpatrzenie sprawy przez Rzecznika Finansowego w zakresie zastrzeżeń dotyczących usług świadczonych przez Towarzystwo. Dodatkowo w przypadku, jeśli ww. osoby są konsumentami w rozumieniu art. 22^1 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, mają możliwość zwrócenia się o pomoc do właściwego miejscowo Powiatowego (Miejskiego) Rzecznika Konsumenta.

Rozwiązywanie sporów

§ 34

1. Towarzystwo przewiduje możliwość oraz wyraża wolę pozasądowego rozwiązywania sporów.
2. Spór z Towarzystwem może być na wniosek Klienta będącego osobą fizyczną, poddany pozasądowemu postępowaniu w sprawie rozwiązywania sporów pomiędzy Klientem a podmiotem rynku finansowego, które przeprowadza Rzecznik Finansowy. Szczegółowe informacje dotyczące tego postępowania zamieszczone zostały na stronie internetowej Rzecznika Finansowego https://rf.gov.pl.
3. Rozstrzygnięcie sporu pomiędzy Towarzystwem a Klientem będącym uczestnikiem rynku finansowego w rozumieniu ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym – może być poddane postępowaniu przed sądem polubownym przy Komisji Nadzoru Finansowego. Szczegółowe informacje dotyczące tego postępowania zamieszczone zostały na stronie internetowej KNF https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/sad_polubowny_przy_KNF.
4. Klientom przysługuje prawo do wystąpienia z powództwem do sądu powszechnego. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, uprawnionego z umowy ubezpieczenia, spadkobiercy Ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
5. Towarzystwo podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.

Postanowienia końcowe

§ 35

Zawiadomienia i oświadczenia, które w związku z umową ubezpieczenia składane są przez strony tej umowy powinny być sporządzone na piśmie lub w formie dokumentowej.

§ 36

W sprawach nieuregulowanych w OWU mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz inne przepisy prawa powszechnie obowiązującego, w tym przepisy dotyczące działalności prowadzonej przez Ubezpieczonego oraz przedmiotu umowy ubezpieczenia.

* * * * *

Klauzule dodatkowej ochrony (opcje ubezpieczenia)

§ 1

1. Na podstawie niniejszej Klauzuli Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową uprawy rolne od ryzyk wystąpienia szkód spowodowanych przez:
   1) **grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę** – jeżeli stopień zmniejszenia plonu głównego ustalony w sposób wskazany w § 27 ust. 1 pkt 2 OWU wyniesie co najmniej określony w umowie ubezpieczenia procent (%), pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia na podstawie ogólnych warunków obowiązkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia upraw rolnych od zdarzeń losowych, zwanych dalej „OWU", z tym że rozmiar szkody, ustalany według zasad określonych w § 27 ust. 1 OWU, wynosi maksymalnie 10%;
   2) od ryzyka **ognia** – na zasadach określonych w § 2.
2. W przypadku ryzyka **przymrozków wiosennych, odpowiedzialność Towarzystwa za szkody, może rozpoczynać się od dnia 21 marca roku zbioru plonu głównego**, z tym że nie wcześniej niż:
   1) od fazy drugiego kolanka (32 w skali BBCH) – w przypadku ozimych upraw zbóż;
   2) od fazy widocznych dwóch międzywęźli (34 w skali BBCH) – w przypadku ozimych upraw rzepaku i rzepiku.
3. W przypadku ryzyka **deszczu nawalnego**, zakres ubezpieczenia może zostać rozszerzony o szkody całkowite powstałe na skutek **zastoisk wodnych** powstałych w wyniku zalania terenu przez długotrwałe opady deszczu, polegające w szczególności na wygniciu roślin. Przy takim rozszerzeniu zakresu:
   1) wartość szkody ustala się w wysokości:
      a) **25%** – jeżeli szkoda powstała:
         i. w okresie przed 15 kwietnia roku zbiorów,
         ii. w okresie 21 dni od wysiewu nasion lub posadzenia roślin, niezależnie od daty powstania szkody,
         iii. w okresie, w którym, zgodnie z terminami agrotechnicznymi, możliwe jest ponowne założenie tego samego rodzaju uprawy,
      b) **40%** – jeżeli szkoda powstała w okresie od 15 kwietnia do dnia 10 maja roku zbiorów i:
         i. od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 21 dni,
         ii. nie jest możliwe założenie tego samego rodzaju uprawy,
      c) **60%** – jeżeli szkoda powstała w okresie od 11 maja roku zbiorów i:
         i. od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 21 dni,
         ii. nie jest możliwe założenie tego samego rodzaju uprawy,

      kwoty obliczonej według zasad określonych w § 27 ust. 1 OWU;
   2) ochrona dotyczy szkód całkowitych, zgłoszonych do Towarzystwa nie później niż do dnia:
      a) 30 września roku zbioru plonu głównego – w przypadku upraw kukurydzy, ziemniaków i buraków cukrowych;
      b) 31 sierpnia roku zbioru plonu głównego – w przypadku upraw zbóż i roślin bobowatych grubonasiennych;
      c) 31 lipca roku zbioru plonu głównego – w przypadku pozostałych upraw rolnych.
4. W ubezpieczeniach, o których mowa w ust. 2 i 3, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje zmniejszenie plonu głównego o procent (%) określony w umowie ubezpieczenia.
5. W przypadku upraw buraków cukrowych zakres ubezpieczenia może zostać rozszerzony o straty jakościowe, wynikające z obniżenia wskaźnika **polaryzacji**, z tym że warunkiem przyjęcia odpowiedzialności Towarzystwa jest powstanie częściowej szkody ilościowej spowodowanej zniszczeniem liści na skutek gradu, deszczu nawalnego lub huraganu, powodującym zmniejszenie plonu głównego o procent (%) określony w umowie ubezpieczenia. Przy takim rozszerzeniu zakresu wartość szkody jakościowej ustala się w wysokości:
   1) **2% sumy ubezpieczenia** – w przypadku szkody ilościowej w wysokości do 14,9%;
   2) **3% sumy ubezpieczenia** – w przypadku szkody ilościowej w wysokości od 15% do 25%;
   3) **5% sumy ubezpieczenia** – w przypadku szkody ilościowej w wysokości powyżej 25%.

§ 2

1. Ubezpieczeniem od **ognia** w okresie wegetacji roślin mogą być objęte uprawy rolne za szkody w plonie głównym, a w przypadku upraw zbóż także i w słomie.
2. Odpowiedzialność za szkody w plonie głównym spowodowane przez ogień rozpoczyna się od wzejścia roślin, jednak nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia, i kończy się z chwilą zakończenia zbioru plonu głównego, jednak nie później niż z ostatnim dniem okresu ubezpieczenia, wskazanym w standardowej umowie ubezpieczenia zawartej na podstawie OWU, z uwzględnieniem postanowień § 12 OWU.
3. Wprowadza się udział własny Ubezpieczonego w szkodzie powstałej w wyniku działania ognia, w wysokości 10% ustalonego odszkodowania, lub w innej wysokości, uzależnionej m.in. od oceny ryzyka.
4. Wartość szkody i wysokość odszkodowania za szkody w plonie głównym spowodowane przez ogień ustala się zgodnie z postanowieniami § 25-28 OWU, z zastrzeżeniem że jeżeli w dniu powstania szkody cena rynkowa skupu danego plonu występująca na danym terenie jest niższa niż 80% ceny wskazanej w umowie ubezpieczenia, jako **cenę jednostkową plonu** stosuje się ceny rynkowe skupu.
5. Wartość szkody w słomie zbóż spowodowanej przez ogień ustala się w wysokości 5% sumy ubezpieczenia/ha plonu głównego danych zbóż, z uwzględnieniem **powierzchni pola**, na którym słoma została zniszczona, nie większej jednak od powierzchni danej uprawy zbóż, potwierdzonej w dokumencie ubezpieczenia.

6. Towarzystwo potrąca udział własny Ubezpieczonego w szkodzie, chyba że udział własny został zniesiony.

§ 3

1. Z tytułu objęcia upraw rolnych dodatkową umową ubezpieczenia na podstawie niniejszej Klauzuli, Ubezpieczający zobowiązany jest do uiszczenia dodatkowej składki ubezpieczeniowej, wskazanej w dokumencie ubezpieczenia.
2. Umowy ubezpieczenia zawarte na podstawie niniejszej Klauzuli nie są objęte dopłatami do składek za ubezpieczenie, o których mowa w § 1 ust. 1 OWU.

§ 4

W sprawach nieuregulowanych w niniejszej Klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

* * * * *

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia oraz Klauzula dodatkowej ochrony zostały zatwierdzone Uchwałą Zarządu TUW „TUW" nr 242/26 z dnia 1 września 2026 roku i wprowadzone do obrotu Zarządzeniem Prezesa Zarządu TUW „TUW" nr 88/26 z dnia 6 października 2026 roku. Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia oraz Klauzula dodatkowej ochrony mają zastosowanie do umów ubezpieczenia upraw rolnych zawieranych od dnia 9 października 2026 roku.